

۲۰۱۸ / ۰۷ / ۰۴

سرلوح مرادزی

په شمال کې ګډوډۍ ته څوک لمن وهي؟

داسې ښکاري چې یو شمېر طالبانو سره د افغان دولت د سولې او د جګړې د پای ته رسېدو خبرې چې په وروستیو کې یې نوي بڼه او تمه پیدا کړې، شمال‌الواله وارخطاکرې او غواري دا ځل بیا د روغې جوړې او سولې بهیر، په نویمه لسيزه کې د ډوکټور نجیب الله او ملګرو ملتو د سولې پلان پشان، سبوتاژ کړي.

هغه مهال هم ټلوالې د هېواد شمال کې بغاوت پیل کړ، د مرکزي حکومت د سولې او روغې جوړې پلان یې شنډ کړ او هېواد یې داسې لوی ناورین ته تېل واهه چې په بېلا بېلو بڼو تر ننه ادامه لري!

بېخایه نه ده چې د مشرانو جرګې د لومړي مرستیال محمدعالم ایزديار د زوی سالم ایزديار د وژني د لومړي تلین په مراسمو کې چې کابل کې ترسره شول، د اسلامي جمعیت مرستیال او د ښې حکومتولۍ په برخه کې د ولسمشر پخواني ځانګړي استازي احمد ضیا مسعود ويلي ول «دا اوس چې په شمال کې زیاتره ډلې جګړه کوي، په جمعیت پورې تړلي دي. هغه ډلې چې په فاریاب یا جوزجان کې جګړه کوي یا په جمعیت او یا هم په جنبش پورې تړلي دي، BBC»

امریکا غږ سره په دې تړاو، ضیا مسعود دا هم زیاته کړې وه «که تنها طالبان عامل بر هم زدن امنیت و ثبات در افغانستان نبوده، بلکه به گفته وی، بیشتر گروه های مسلح مخالف دولت در فاریاب و جوزجان، اعضای وابسته به حزب جمعیت اسلامی یا جنبش اسلامی اند»

د ضیا مسعود خبرې هغه مهال سرسري وګڼل شوي او زیات ارزښت ورنه کړل شو، خو په شمال کې د پېښو وروستی پرمختیاوې ښی چې اسلامي جمعیت نه یوازې خپله د مرکزي حکومت، اساسي قانون او نظم په وړاندې جنګیږي، بلکې د دوستم اسلامي جنبش او د محقق په سرخېلۍ یو شمېر هزاره هم لمسوي او د دولت په وړاندې یې وسلوالو شخړو او جګړو ته هڅوي!

جمعیتیان نه یوازې د مرکزي حکومت په وړاندې چې د حکومت غوره برخه هم دوی جوړوي، د پرلپسې چلوټو مسولیت پرغاړه لري، بلکې د یو شمېر ازبیکانو او هزاره وو د لمسون ګنا هم د دوی ترغاړې ده.

که په ۱۹۹۲ کال کې اسلامي جمعیت او نظارشورا د احمدشا مسعود په سرخېلۍ د جبل السراج په تړون کې، پورته یادې ډلې د هغه مهال مرکزي حکومت په وړاندې بغاوت ته ولمسولې؛ نن مهال د اسلامي جمعیت اجرائیوي مشر عظامحمد نور او مرستیال یې ضیا مسعود، د محقق او دوستم سره په ګډه د ترکیبې په انګړه کې ورته دنده لوبوي.

۲۶ کاله وروسته، زاړه لوبغاړي تقریباً په زړه او ورته سناریو د مرکزي دولت په وړاندې بیا بغاوت ته لمن وهي او وسلې ته لاس اچوي.

دا ځل په فاریاب کې د دوستم ځانګړی استازی نظام الدین قیصاري، د ۱۹۹۲ کال د بغاوت د پیلګرې جنرال مومن په دریځ کې لوبول کيږي او تر شا یې همغه زاړه کفنګشان او سرخواره ولاړ دي!

د جولای په درېیمه د افغانستان د ملي نجات په نوم ټلوالې چې په سر کې یې عطا محمد نور، رشید دوستم، محمد محقق، صلاح الدین رباني او احمدضیا مسعود ځای لري اعلامیه خپره کړې؛ هغې کې ویل کيږي چې د مرکزي حکومت لخوا د قیصاري نېونه (چې شمال کې نوموتې ډاکو دی)، دوی ته د منلو وړ نه ده. دوی همدارنګه حکومت ته ګواښ کړي چې نوموړی ازاد کړي، ګني دوی به په ټولو ولایتونو کې پراخه لاریونونه وکړي او ګډوډي به رامنځته شي. قیصاري څه مهال وړاندې په یوې ویديو کې د فاریاب والي، امنیه قوماندان او ځینو نورو چارواکو ته خبر داری ورکړی وو چې که جمعه بازار سقوط شي او کسان یې طالبان محاصره کړي، نو دی به ټول چارواکي ووژني. نوموړي همداراز ولسمشر محمد اشرف غني ته ځاین هم ويلي وو او تر دې وړاندې یې د خپلې مېرمنې او اوبنې په وژلو هم تورن شوی.

د پاڼو شمېره: له 1 تر 2

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پاڼوالی د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په څیر و لولئ

امنيتي چارواکي وايي «قيصاري وړاندې هم غير قانوني کړنې کړې، خلک يې خورولي او يوه مياشت وړاندې يې د فارياب نظامي مسوولان په مرگ گواښلي وو.

همداراز ويل کيږي قيصاري سلگونه ناقانونه وسله وال لري او وړاندې يې هم څو ځله دولت د نيولو هوډ کړی وو، خو بريالی شوی نه وو، BBC»

د نجات ټلوالې د اعلاميې سرېبېره، دوستم په يوه جلا خبرپاڼه کې هم خبرداری ورکړی وو چې د قيصاري په نيونې سره به شمال کې نارضايتي ډېره او د ټاکنو په گډون به د دولت ټول پروگرامونه د ننگونو سره مخ شي چې پرې به يې بيا د خبرپاڼې په وينا د همدې کړکېچ زېږوونکو پرغاړه وي.

اوس پوښتنه دا ده، داسې لنډه غږ چې د حکومت لخوا د قانوني پوښتنې او گروپيگنې لاندې نيول کيږي، له هغه څخه په ملاتړ کې ولې يوه ټلواله چې ځان د «افغانستان د ملي نجات جبهه» هم بولي، دريږي او حکومت ته گواښ کوي چې که نوموړی تر پوښتنې گروپيگنې مخکې خوشې نه شي، دوی ته د منلو وړ نه ده او گډوډي به رامنځته شي! او يا دا چې دوستم گوتځنډنه کوي چې د يوه کس (قيصاري) په نېونه او له هغه څخه به گروپيگنه به د ټولټاکنو په گډون د دولت ټول پروگرامونه د ننگونو سره مخامخ شي.

په عمل کې د ټلوالې همدغې اعلاميې او د دوستم څرگندونو د قيصاري ملاتړو لنډه غږو ته لار اواره کړه چې نن د جولای په څلورمه، د فرياب ولايتي ودانې ته ننوځي، ودانې يې وسوځوي او هلته ټوله شتمني او اسناد چورکړي! اوس د افغانستان ملي نجات په نوم ټلواله او رشيد دوستم، د روانې گډوډۍ له پايلو ځان نه شي ژغورلای او د قيصاري تر څنگ دوی هم د گډوډۍ او بغاوت دروند مسوليت پرغاړه لري.

د تاند بريښناپاڼې د خبر له مخې په ورته بله پېښه کې، افغان کمانډو ځواک د هېواد په شمال ختيځ بدخشان ولايت کې يو مشهور لوټمار، نادرشاه، ونيو او لاس تړلی يې کابل ته راوست.

ويل کيږي چې بناغلی نادرشاه په ولسي جرگه کې د بدخشان د خلکو د استازي، مېرمن فوزيې کوفي، ورور دی چې د لاجوردو او زمرودو په ناقانونه کيندنو او قاچاق تورن دی.

په ولسي جرگه کې د کابل د خلکو استازي ډاکټر رمضان بشردوست هم په خپله فيسبوک پاڼه د کمانډو ځواک له خوا د نادرشاه نيول تاييد کړي دي.

بناغلي بشردوست ليکلي، «زرورو کمانډويانو د بدخشان د لاجوردو او زمرودو د قاچاچي لاسونه ولچک کړل او کابل ته يې را انتقال کړ. نادرشاه په ولسي جرگه کې د بدخشان د وکيلي فوزيه کوفي ورور وو.» دلته به هم شمالتلواله سبا ته لاريون راباسي او د نوموړي لنډه غږ د خلاصون غوښتنه به کوي او که نه د بدخشان ولايت ودانيو ته به اور اچوي!

د شمال روانو پېښو، د شمالتلوالې دا ادعا چې له کلونو راهيسې يې کوله او هغه دا چې گوندي مرکزي حکومت شمال ناراموي، سرچېه وښوده. خپله شمالتلواله شمال ناراموي او پرې يې پر مرکز ور اچوي.

د هېواد د شمالي ولايتونو په پرتله، په سويل او پښتنو سيمو کې د طالبانو په لاس زياته مرگ ژوبله هم ښی چې شمالتلواله د ISI سره په پوهاوي کې يو شمېر طالبانو سره په گډه داسې توطيه پرمخ وړي. که نه څه مانا لري، طالبان چې د شمالتلوالې په ادعا پښتانه دي، خو بيا هم زياته د پښتنو سيمه ويجاړوي او ډيری پښتانه وژني، په داسې حال کې چې شمال په نسبي توگه د طالبانو له ناسوره خوندي دي. دلته هم شمالتلواله تر بوسو لاندې اوبه تېروي او له هغه پټ اېتلاف څخه چې د پښتون قوم او پښتنو سيمې د ويجاړۍ لپاره يې د ISI او يو شمېر طالبانو سره کړی، ځان بېخبره نيسي او برعکس دلته هم مرکزي حکومت د ISI او خپلو ملگرو طالبانو سره په ملاتړ او مرسته تورنوي.

په پښتنو سيمه کې د يو شمېر طالبانو په لاس د جگړې وروستۍ شدت د ISI، شمالتلوالې او يو شمېر طالبانو ترمنځ د کوم سياسي پروتوکول شتون څرگندوي!

په کندز ولايت کې هم کله کله د جگړې شدت د داسې اېتلاف په شتون دلالت کوي.

که څه هم له بده مرغه ۲۶ کاله وروسته په شمال کې افغانان بيا د يو څو لنډه غږو په لاس د ورته برخليک سره مخ کيږي، خو لنډه غږ بايد وپوهيږي چې اوس هغه مهال نه دی، وخت او حالات بدل دي. که هر ډاکو او لوټمار وغواړي د افغانانو امنيت او شمتني د هېواد په هر گوټ کې وگواښي، د نظام الدين قيصري او نادرشاه کوفي په برخليک به اخته شي!

پای

د پاڼو شميره: له 2 تر 2

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې دليکنيزې ښې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ